

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Afklaring (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 239. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346604630592/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

»Nej, vi vil æt hør' mer i Aften. -- Aa, Høllum, maa jeg sig' *Du* til Dem, for De veed æt, hvor nær De er gaaen mig, det kan De æt forstaa.»

»Tak, tak!» mumlede Høllum ned mod Tangenterne.

»Ja, det er jo æt at sige Tak for.»

»Jo,» sagde Høllum uden at vende sig. Karl syntes, han bevægede Ryg og Skuldre lidt mistænkeligt. -- »Men jeg maa nok blive ved at sige *De* til Dem, Hr. Proprietær,» sagde han saa med en Stemme, som ingen kunde tage fejl ad.

Atter lang Tavshed.

»Aa ja, det er s'gu ligegodt saæn noget, man trænger til,» sagde Wintrup for sig. -- »Nu bliver I her jo hele Julen, lille Venner, saa faar jeg mig jo nok mandet saa møj op, saa vi kan ta'e vos en Skotsk tilsidst. -- Kom nu herhen, Lille Høllum, og lad os drikke Halv-Dus, -- og drikk' helt ud.»

Man klinkede og drak. Derpaa gav Høllum sig til at spadsero op og ned ad Gulvet herne ved Vinduerne, hvor Lampelyset kun sparsomt naede hen.

Efter en lille Tid sagde han: »Det maa jo være noget af det herbigste ved Højskolerne, at de vækker saadant noget til Live igjen hos Bønderne.»

»I hvad for noget?» sagde Wintrup.

»Ja, -- Folkesang og Folkedigtning, hele det folkelige Tanksæt og Følelsesliv, som saa let ellers tager Skade i vore Dage, ved Avislæsning og -- alle de andre moderne Paavirkninger.»

»Naah! -- ja, gid det var saa vel,» sagde Wintrup. »Men det mangler der s'gu møj i.»

»Ja -- sssj -- enhver Stræben er jo ufuldkommen, men det var dog sikkert Hensigten og Maalet for Grundtvig -- efter hvad jeg har -- nærmest hør' derom, dette, at gjøre den sjælelige Naturgrund i Folket levende og frodig, saa den atter kunde komme til at bære sin oprindelige og ejendommelige danske Afgrøde --»

»Naturgrund! -- nej, det troer jeg æt, der gøres møj ved paa Højskolen. Jeg synes, det er all'tider Folkeaanden, de taler om. Og er der noget, de æt bliver af at vær' paa Højskole, saa er 'et da *naturlig*.»

»Jeg har af en grundtvigsk Præst hørt netop denne Beskyldning for Unaturlighed rettet mod Indre Mission.»

»Det er s'gu Hip som Håp. De faar det ene Sted ligesaagodt som det

andet en hel Del Talemaader og Sentenser, som de lærer udenad og snakker og sludrer efter, – og naar de gjør det, saa er de fuldkommen, og saa gi'er de Fanden i baade Naturlighed og hele Resten»

»Ja – men, kjære Hr. Proprietær – hm – sssj – det er jo den næsten uundgaaelige Fare, som truer en hvilkensomhelst Retning, at Flertallet af dens Tilhængere tidlig og silde gaar og udraaber dens Program i Stedet for at udføre det, leve derefter. Men det er jo dog en Omstændighed, som ikke gjør Programmet mindre sandt og værdifuldt»

»Hvorfor skal vi ha'e de Programmer og de Retninger? jeg synes ingen Ting der er mig saa hæslig!»

Hellum dukkede, lo og hvilede: »Retninger – de er jo dog nødvendige, Hr. Proprietær. Og særlig i vor Tid er de fuldkommen uundgaaelige; – fremmer man ikke den bedste Retning, ja, saa faar blot en anden men ringere Retning Magten.»

»Det kan s'gu godt vær'! Men Du kommer nu til at sig' mig, hvorfor det er nødvendig med de Retninger alligevel.»

»Fordi – at – ah – saasnar man overhovedet gaar, saa maa man nødvendig gaa i en Retning, ellers staar man stille, det vil, uden Billedet, sige: man daer.»

»Jeg synes da æt, jeg gaar i nogen Retning»

»Proprietæren er jo ogsaa en meget stille Mand. Men selvfølgelig gaar De i en Retning. Alt det, Proprietæren lever i, har jo engang været en meget udpræget og omstændigt Retning.»

»Hvad mener De? – hvad er det, jeg lever i?»

Hellum lo: »Ja – sssj – Proprietæren er jo vist f. Eks. baade en kristelig og en dansk Mand.»

»Jeg vil'd' da godt vær'et. – Kristelig – naa ja – – Men dansk – det er sgu da ingen Retning.» –

»Jo, undskyld – Dæsk har i sin Tid, maaske under megen Kamp, skilt sig ud som en særlig national og sproglig Retning fra den store gotiske Stamme – og endnu saa sent som i 1848 og 1864 er Striden bleven meget bitter mellem den danske og den tyske Retning af denne Stamme.»

»Nej, nej! – Nej, det er s'gu noget and't. Nej, det er æt Retninger. For det er jo Naturen selv. Det er æt –»

»Jamen en Retning kan jo saa udmærket godt være naturlig. Og en gammel Retning synes ofte helt Natur.»

Karl sad og skammede sig over sig selv. Thi skjønt han sletingen